

Anna M. Rowan

01/06/2022

Wydział Filozoficzny

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Streszczenie rozprawy doktorskiej

A critique of physicalist interpretation of human intellect.

Aristotelian and Thomistic approach

Rozprawa skoncentrowana jest na argumentach na niefizykalną naturę intelektu w wybranych pracach Arystotelesa i Akwinaty. Celem pracy jest wykazanie, że metody, pojęcia i rozróżnienia sformułowane i wykorzystane w ich argumentach dalej tworzą solidną podstawę pozwalającą na wyjaśnienie intelektu i jego działania. Ponadto, wybrane argumenty na niematerialność intelektu proponowane przez współczesnych filozofów pokazują, że argumenty Arystotelesa i Akwinaty, są w dalszym ciągu aktualne i w ten sposób potwierdzają nieustającą wartość ich myśli w tej kwestii. Można powiedzieć, że w przeciwieństwie do fizykalistycznych interpretacji ludzkiego umysłu, metoda badawcza Arystotelesa i rozwinięta przez Akwinatę, jest adekwatniejsza do studiowania człowieka a w szczególności ludzkiego intelektu.

Przedłożona praca oparta jest na szczegółowym omówieniu wybranych tekstów Arystotelesa i Akwinaty oraz kilku współczesnych filozofów. Rozdział pierwszy zawiera krótki opis głównych redukcyjnych stanowisk do rzeczywistości, które wpływają na zrozumienie istoty ludzkiej i ich uzasadnienie. Rozdziały drugi i trzeci zawierają szczegółowe opracowanie pojęcia duszy w *De Anima* w ujęciu Arystotelesa. Podkreślono w nich jego metodę badawczą jak i zastosowanie pojęć możliwości i aktu w analizie duszy. W rozdziale czwartym wyjaśniono argumenty Akwinaty za niematerialnością intelektualnej substancji, jak również jego rozwiązanie problemu połączenia takiej substancji z ciałem. Z

kolei w rozdziale piątym, omówiono kilka współczesnych argumentów na niematerialną naturę intelektu. Przedstawiono również argument Stephena M. Barra na temat roli obserwatora w zjawisku kwantowym. Odnośnie tej kwestii przedłożono pogląd iż pojęcia Arystotelesa o możliwości i akcie są zgodne z epistemologiczną interpretacją teorii kwantowej. W końcowej części rozdziału przedstawiono argumenty za niematerialnością umysłu ludzkiego. Wśród nich są poglądy oferowane przez współczesnych filozofów: w szczególności Hansa Halvorsona, Edwarda Fesera, Jörgena Vijgena i Stanisława Judyckiego. W rozdziale szóstym omówiono zagadnienie naturalizmu. Zostały w nim przedstawione argumenty Fesera przeciwko scjentyzmowi i poglądy Michała Hellera na temat naturalizmu chrześcijańskiego i właściwego zakresu metody naukowej. Podkreślono również kilka rozróżnień utworzonych przez Arystotelesa i Akwinatę, które są konieczne w argumentacji za niematerialną naturą intelektu. W szczególności są to różnice pomiędzy: 1] możliwością i aktem; 2] intelektem a ciałem fizycznym; 3] metodą badawczą Arystotelesa a metodą naukową; 4] zmysłowymi a intelektualnymi władzami duszy; 5] istotą duszy i jej władzami. W końcowej części pracy wyrażono pogląd, że metoda badawcza Arystotelesa jest bardziej odpowiednia do studiowania istoty ludzkiej, zaś rozróżnienie Akwinaty pomiędzy istotą duszy i jej władzami, jest kluczem do wytłumaczenia jak dusza intelektualna może być połączona z ciałem i mieć działanie, które nie pochodzi od ciała. Podkreślono również Arystotelesa pojęcie intelektu jako 'nie-rzeczy', co tłumaczy jego możliwość bycia otwartym i obdarzonym zdolnością poznawania wszystkich rzeczy, tzn. całej rzeczywistości.

Rozprawa kończy się refleksją na temat ważności zastosowania odpowiedniej metody badawczej w odniesieniu do istoty ludzkiej. Jednakże nie zaleca się w niej powrotu do 'starych czasów', ale raczej proponowane jest korzystanie z dobytku obydwóch dróg do wiedzy – filozofii i nauk ścisłych. Nie muszą one stać w opozycji, a raczej mogą się wzajemnie wspierać i uzupełniać.

